

Nr 377.

Av herr Edström, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 5, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 255 § sjölagen och lag angående ändrad lydelse av 4 § 5 mom. lagen den 5 juni 1936 (nr 277) i anledning av Sveriges tillträde till 1924 års internationella konvention rörande konossement.

I proposition nr 5 till innevarande års riksdag föreslås sådan ändring av den svenska sjölagstiftningen att, såvitt angår fordringsägare som tillhör främmande stat, betalning efter guldvärde skall utgå endast i den mån detta följer av fördrag med den främmande staten och denna genomfört motsvarande beräkning till förmån för svenska fordringsägare.

Utvecklingen på sjörättens område präglas sedan ett sekel tillbaka av en önskan att skapa överensstämmelse mellan skilda länders lagstiftningar. Utan en dylik överensstämmelse måste nämligen en påtaglig osäkerhet råda beträffande rättsverkningarna av de avtal som ingås och de åtgärder som i övrigt vidtages; något som i sin tur måste verka förlamande på den internationella handeln och samfärdseln. Allteftersom den mellanfolkliga handeln utvidgats har det blivit alltmer angeläget att motverka denna olägenhet. En likformig sjörättslagstiftning har även ansetts fylla den viktiga uppgiften att bereda redare av olika nationalitet möjlighet att deltaga i den internationella konkurrensen under inbördes lika villkor.

För vårt lands vidkommande har denna strävan först och främst tagit sig uttryck i anslutning till vissa internationella konventioner på den centrala sjörättens område. Denna utväg har valts i de fall, då utsikt ansetts föreligga att i det ena eller andra hänseendet genomföra likartade sjörättsregler världen över. I de fall då denna möjlighet icke ansetts stå öppen, har man sökt att åtminstone åstadkomma likformighet mellan de nordiska ländernas lagstiftningar.

De nordiska länderna har med sin lagstiftning införlivat reglerna i 1924 års internationella konventioner angående konossement och begränsning av redaransvaret. Bägge dessa konventioner innehåller regler, enligt vilka redarens ansvarighet i vissa situationer är maximerad till vissa i konventionerna angivna myntenheter. Enligt de ursprungliga texterna till de på konventionerna byggande nordiska lagstiftningarna skulle dessa myntenheter beräknas i guld. Till följd av det kraftiga penningvärdefallet efter år 1924 ledde dessa s. k. guld klausuler undan för undan till en förhöjning med flera hundra procent av ansvarsbeloppen.

Det visade sig samtidigt, att liknande bestämmelser om betalning i guld icke kom att inflyta i det övervägande antalet icke-nordiska lagstiftningar.

Till följd härav kom de nordiska redarna i ett ogynnsamt läge; de blev nödsakade att betala i guld till intressenter i icke-nordiska länder, medan nordiska redare — och givetvis även nordiska lastintressenter — icke kom i åtnjutande av motsvarande förmån i andra länder.

Redan för åtskilliga år sedan ändrades i anledning härav den norska lagstiftningen på så sätt, att förmånen av betalning i guld numera tillkommer endast intressenter i sådana länder, som beviljar norska intressenter motsvarande förmån. En alldeles likartad regel har för ett par år sedan införts även i den finska sjörätten. Även i Danmark har en lagändring i samma riktning vidtagits; därvid har man emellertid gått ännu längre och helt upphävt de s. k. guldklausulerna i den danska sjölagen och konossementlagen. Sedan ett par år tillbaka är därför den svenska lagstiftningen i detta hänseende strängare än praktiskt taget alla utländska lagar, något som givetvis är till skada för den svenska rederinäringen.

Det föreliggande förslaget om uppmjukning av guldklausulerna i sjölagen och konossementlagen innebär en påtaglig förbättring av hittills gällande bestämmelser på ifrågavarande område så som utvecklingen nu blivit. Av skäl, som här nedan beröres, borde propositionen enligt mitt förmenande ha erhållit en avfattning, som bringat den svenska lagstiftningen i full överensstämmelse med den norska och finska (och i allt väsentligt även med den danska) lagstiftningen i detta ämne.

En av nackdelarna med förslaget i propositionen är, att den svenska lagstiftningen även efter den i propositionen föreslagna ändringen icke kommer att erhålla en dylik överensstämmelse, vilket är beklagligt med hänsyn till att den nordiska enigheten i detta avseende på så sätt splittras. Om man bortser från den olikhet som föreligger mellan den danska lagen å ena samt de norska och finska lagarna å andra sidan — vilken olikhet i praktiken är av liten betydelse — föreligger det i dagens läge möjlighet för de svenska lagstiftarna att i stort sett åstadkomma likformighet mellan de nordiska lagstiftarna i detta ämne. De skäl som i propositionen åberopats för att man icke skulle ansluta sig till den norsk-finska regeln verkar icke övertygande. Samma skäl som föranlett de norska, danska och finska lagändringarna gör sig med samma styrka gällande i vårt land. Det finns icke anledning att i detta hänseende motverka strävandena att åstadkomma likformighet mellan de nordiska ländernas lagstiftningar. Icke heller kan det vara välbetänkt att sätta rederinäringen i vårt land i ett ogynnsamt läge. Alla skäl talar för att vi i den svenska sjölagstiftningen låter införa guldklausuler, som till innehållet överensstämmer med motsvarande norska och finska bestämmelser.

Med stöd av det anförda hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 5 med de ändringarna, att orden »i guld» utgår ur 255 § första och andra styckena sjölagen samt 4 § 5 mom. första stycket konossementlagen, att det stycke, som enligt

propositionen föreslås fogat till 255 § sjölagen, erhåller följande lydelse: »I förhållande till fordringsägare, som hör hemma i främmande stat, skola i första stycket andra punkten och andra stycket angivna belopp beräknas efter guldvärde, därest detta följer av fördrag med den främmande staten och denna genomfört motsvarande beräkning till förmån för svenska fordringsägare», *samt att* det stycke, som enligt propositionen föreslås fogat till 4 § 5 mom. konossementlagen, erhåller följande lydelse: »I förhållande till fordringsägare, som hör hemma i främmande stat, skall det i första stycket första punkten angivna beloppet beräknas efter guldvärde, därest detta följer av fördrag med den främmande staten och denna genomfört motsvarande beräkning till förmån för svenska fordringsägare.»

Stockholm den 27 januari 1953.

Walter Edström.